

דף עמדה

בנושא תיקון בחוק איסור ההונאה בכשרות כללים אחידים בכשרות – המשרד לשירותי דת

הכשרות הממלכתית בייעודה אמורה לתת שירות של מזון כשר בכל מדינת ישראל, כאשר כל רבנות מקומית מוסמכת לתת שירותי כשרות באזור הגאוגרפי שבה היא נמצאת. מועצת הרבנות הראשית פרסמה ספר נהלים לכל סוגי בתי העסק, באבחנה בין רמת כשרות רגילה לרמת כשרות מהדרין. נהלי הכשרות של הרבנות הראשית מיושמים בשטח ברבנויות בודדות בלבד. העובדה שנהלים אלו אינם מעוגנים בחוק, מביאה לתקלות וגורמת זילות למערכת הכשרות הממלכתית. מכאן, החשיבות הרבה בעיגון הנהלים בחוק.

בעיות במצב הקיים:

1. אין בידי הרב הראשי לישראל או מועצת הרבנות הראשית, יכולת להנחות בצורה מחייבת את הרבנויות המקומיות בנושאים הנוגעים לכשרות, ואין לה יכולת אכיפה.
2. פעמים רבות ניתן למצוא אסמכתא הלכתית של דעה מקילה או מחמירה, ועל-פיה לקבוע את רמת הכשרות, וכאשר הדבר נתון לשיקול דעתו של כל רב במקומו נגרם אי-סדר בכשרות.
3. יש רבנויות "מחמירות" ויש רבנויות "מקלות". מה שאצל רבנות אחת הוא "מהדרין", אצל האחרת הוא כשרות רגילה. הקונה, הרואה כשרות מהדרין, אינו יכול לדעת אם אכן זו מהדרין, או קביעת הרבנות המקומית להגדיר זאת כמהדרין. גם בסניפים שונים של אותה רשת חנויות, יש רמות הקפדה שונות. בסניף אחד מוגדר מוצר ככשר, ובשני, כמהדרין.
4. כאשר רבנות מקומית מחליטה על רף נהלים נמוך, הדבר מוריד את רמת הכשרות באותה העיר לרמה מאוד נמוכה, ורבים מהתושבים נאלצים להסתמך על גופי כשרות פרטיים.
5. מערך טכנולוגיית המזון הולך ונעשה מורכב מאוד. יש שימוש בחומרי גלם רבים, תהליכי ייצור מגוונים וכד'. רק מערך פיקוח מרכזי של הרבנות הראשית, יש בכוחו לתת מענה לבדיקת המרכיבים השונים בתעשיית המזון, ולסיוגם כ"כשרים" או "כשרים למהדרין". רבנות מקומית איננה יכולה לבצע זאת, והקונה נפגע מתוך שהוא ניזון מחסרון ידיעה.

לסיכום:

הצעת החוק לקביעת נהלים אחידים בכשרות, הכוללת אכיפה, היא בעיקרה הצעה מבורכת. מהלך זה ישלול אפשרות של שיקולים זרים במתן כשרות, ויחזק את מעמד הרבנות הראשית ואת הכשרות הממלכתית.

עם זאת חשוב שהצעה זו לא תפגע בסמכותם של הרבנים המקומיים וביכולת הפסיקה שלהם, על פי שיקול דעת הלכתי התואם למקום ולציבור. ולכן אנו מציעים שהרבנות הראשית תקבע קריטריונים בסיסיים למתן כשרות רגילה, בצורה שתאפשר אחידות מסוימת ברמה ארצית, ועם זאת תיתן מרווח לשיקול דעת הלכתי של הרב המקומי להוסיף קריטריונים לכשרות הרגילה.